

12/0744. 20.1. 2023

20 GRU. 2023

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH: Lubelskiego Wojewódzkiego
Konservatora Zabytków

mgr inż. arch. Arkadiusz Bojczuk
Kierownik Delegatury w Białej Podlaskiej

IKONA ŚW. CYRYL I METODY

Z CERKWI PRAWOSŁAWNEJ P.W. ŚW. MIKOŁAJA

w Zabłociu

powiat bialski

diecezja lubelsko – chełmska

Opr. Małgorzata Podgórska – Makal
Konservator dzieł sztuki
Upr. konserwatorskie 20/K/97
Nr dyplomu ASP w Warszawie 4997

LUBLIN
styczeń 2021

WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

• OPIS

Ikona z przedstawieniem Św. Cyryla i Metodego.

Czas powstania XIX w.

Ikona w kształcie prostokąta pionowego o wym. 35,5 x 30 cm.

Technika olejna na desce o grubości 2,8 cm.

Św. Cyryl i Metody - przedstawienie dwupostaciowe, kompozycja zamknięta. W centrum sceny stoi dwóch mężczyzn „en face” w pełnej postaci. Po lewej św. Cyryl przedstawiony jako młody mężczyzna w brązowej sukni i niebieskiej tocie, prawa ręka uniesiona w lewej trzyma otwartą księgę. Głowa okolona brązowymi włosami, brązowa broda. Wzrok skierowany prosto, w stronę widza. Po prawej stronie św. Metody, nieco starszy, ubrany w zieloną suknię i czerwone szaty, na ramionach biały omoforion. Prawa ręka oparta na krzyżu prawostawnym, lewą podtrzymuje księgę. Twarz okolona siwymi włosami, długa, siwa broda. Wzrok utkwiony prosto. Nad głowami świętych nimby malowane czerwona linią. W górnej części napisy cyrylicą.

STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Ikona jest w złym stanie, wymagającym przeprowadzenia zabiegów konserwatorskich. Konieczne jest wykonanie pełnej konserwacji technicznej i estetyzującej w celu przywrócenia pierwotnego wyglądu ikony.

Powierzchnia desek podobrazia ma liczne spękania pionowe oraz widoczne na licu liczne otwory wylotowe po drewnojadach. Warstwa malarska jest mocno zabrudzona, werniks pożółkły. Zauważalne mechaniczne uszkodzenia warstwy malarskiej.

Zniszczenia spowodowane są zmianami objętości drewna wskutek zmieniających się warunków wilgotnościowych we wnętrzu cerkwi oraz obecnością szkodników drewna.

Przyczyną zniszczeń może być osadzający się dym ze świec, kurz unoszący się w powietrzu, ekspozycja na światło, zmieniające się warunki klimatyczne w budynku, zwłaszcza wilgotność powietrza i temperatura.

Obiekt znajduje się w świątyni czynnej, w której okresowo odbywają się nabożeństwa.

Świątynia jest murowana z cegły.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Pierwszym etapem prac będzie wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej dokumentującej stan zachowania obiektu.

Prace zostaną rozpoczęte od dezynfekcji ikony, zatrucia drewnojadów. Zabieg ten wykonany zostanie preparatem Xyrein aplikowanym przez posmarowanie odwrocą pędzlem i wstrzyknięcie pod ciśnieniem preparatu w otwory wylotowe. Po zaaplikowaniu preparatu ikona zostanie zafoliowana i pozostawiona na okres 10 dni w szczelnym opakowaniu. Po zatruciu zabezpieczone zostaną odpajające się fragmenty warstwy malarskiej. Podniesione łuski zostaną podklejone wodną dyspersją POW (polioctanu winylu). Podklejanie wspomagane będzie kauterem (temperaturą pod naciskiem). Oczyszczanie lica z zabrudzeń oraz warstwy pożółkłego werniksu wykonane zostanie mieszankami

rozpuszczalników wytypowanych na podstawie prób ich skuteczności. Konieczna będzie impregnacja - wzmocnienie strukturalne deski osłabionej poprzez drewnojady - 5 % roztworem żywicy Paraloid B 72 w toluenie. Po impregnacji wykonane zostanie klejenie pęknięć podobrazia z zastosowaniem wzmocnień kotkami dobranymi średnicą do przekroju deski. Kotki wklejone zostaną na wodoodporny klej do drewna typ D2.

Większe ubytki w drewnie zostaną zaflekowane, mniejsze natomiast uzupełnione szpachlą do drewna.

Wykonane zostaną uzupełnienia ubytków warstwy gruntu na licu ikony do wysokości warstwy malarskiej powierzchnia kitów zostanie opracowana zgodnie z powierzchnią oryginału.

Lico pokryte zostanie werniksem retuszera po czym wykonany zostanie retusz warstwy malarskiej metodą retuszu naśladowczego w technice olejno - żywicznej.

Po wypunktowaniu ikona zostanie zawerniksowana damarowym werniksem końcowym. W trakcie trwania prac konserwatorskich prowadzona będzie dokumentacja wykonanych zabiegów.

Wszystkie zmiany programu prac konserwatorskich uzgodnione zostaną z przedstawicielami WUOZ.

PROPONOWANE POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej.
2. Dezynfekcja i dezynsekcja ikony preparatem Xyrein.
3. Podklejenie łuszczącej się i odspojonej warstwy malarskiej i gruntu dyspersją wodną POW z użyciem kautera.
4. Oczyszczenie lica ikony z brudu i starych werniksów preparatem dobranym na podstawie wykonanych prób skuteczności.
5. Impregnacja podobrazia - wzmocnienie strukturalne drewna 5 % roztworem żywicy Paraloid B 72 w toluenie.
6. Klejenie pęknięć z zastosowaniem połączeń na kołeczki dobranych średnicą do przekroju deski przy użyciu kleju wodoodpornego do drewna.
7. Wykonanie uzupełnień drewna - fleków w desce podobrazia, wykonanych z drewna analogicznego jak użyte oryginalnie.
8. Złożenie kitów ze szpachli do drewna w kolorze zbliżonym do oryginalnego.
9. Uzupełnienie ubytków warstwy gruntu do wysokości warstwy malarskiej (szpachla akrylowa).
10. Opracowanie powierzchni kitów zgodnie z powierzchnią oryginału.
11. Zabezpieczenie warstwy malarskiej werniksem pośrednim.
12. Punktowanie warstwy malarskiej metodą retuszu naśladowczego techniką olejno-żywiczną.
13. Zabezpieczenie warstwy malarskiej werniksem damarowym końcowym.

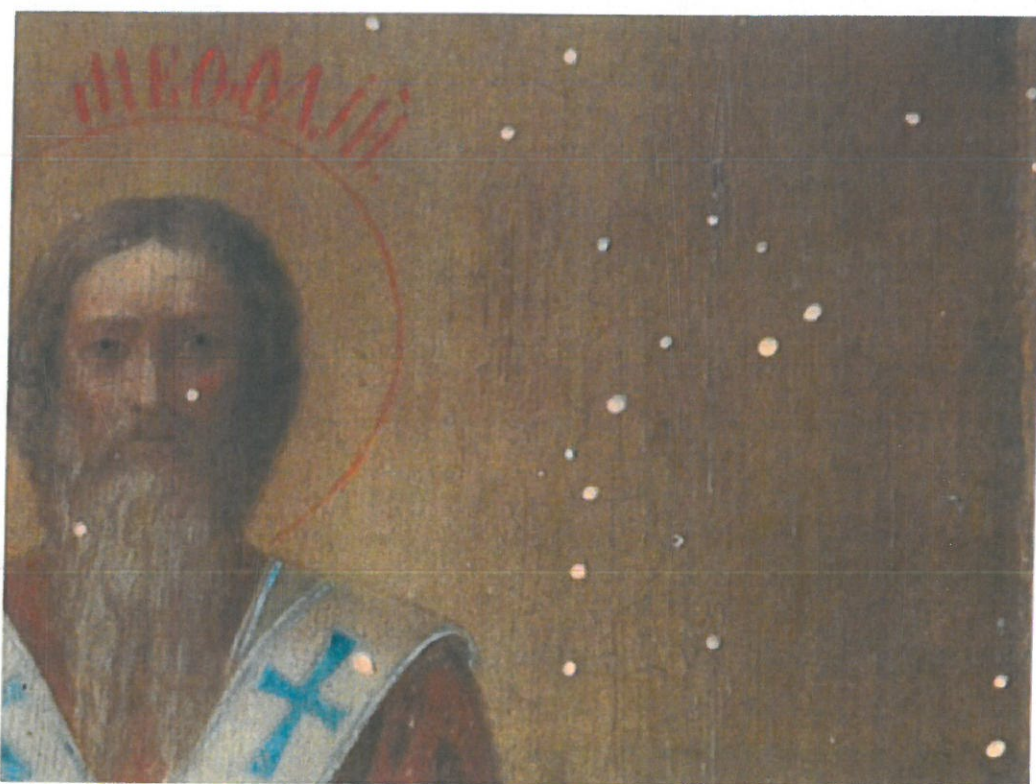
Wykonanie dokumentacji przebiegu prac.

mgr Małgorzata Podgórska-Makal
nr dyplomu ASP w Warszawie 4997
upr. konserwatorskie. 20/K/97
20-282 Lublin, ul. Królowej Jadwigi 6/7

Lublin 25 styczeń 2021

Fot.nr 1 Cerkiew Prawosławna p.w. św. Mikołaja w Zabłociu powiat bielski – Ikona „Św. Cyryl i Metody”, stan obecny. Zdjęcie wykonana M. Podgórska-Makal.

Fot.nr 2 Cerkiew Prawosławna p.w. św. Mikołaja w Zabłociu powiat bielski – Ikona „Św. Cyryl i Metody”, detal, stan istniejący - spękania. Zdjęcie wykonana M. Podgórska-Makal.

Fot.nr 3 Cerkiew Prawosławna p.w. św. Mikołaja w Zabłociu powiat bielski – Ikona „Św. Cyryl i Metody”, stan istniejący – widoczne otwory po drewnojadach. Zdjęcie wykonana M. Podgórska-Makal.